

Historiasta keskustellaan taas

Syksyn historiakeskustelu avautui Elina Sanan Luovutetut -teoksen myötä. Jälleen kerran historiakeskustelun avaus tuli ammattihistorioitsijoiden joukon ulkopuolelta: Sana kuvaa teostaan journalistiseksi dokumenttikirjaksi. Ja taas väitetään kirkkain silmin, ettei asiassa ole mitään uutta. Kyllä siinä on.

Suomesta jatkosodan aikana natsi-Saksaan luovutettujen määrä on nyt noussut dokumentein todistetusti kolmeen tuhanteen. Tutkimuksen tieto on ylittänyt uutiskynnyksen kaikkialla maailmassa, kaikilla kielillä. Puhe Suomen synkeästä historiasta on kovaa, mutta se pitää kestää.

Oleellinen asia on, että hallinnollinen yhteistyö natsi-Saksan kanssa oli luontevaa ja kuten arvata saattaa, sillä oli yhteys aikansa rotu-, etnisiin ja poliittisiin luokitteluihin. Oli jo aika ottaa sekin asia esille.

Muistettava on sekin, että tuskinpa kaikki luovutetut ovat Sanan luvuissa mukana. Suuruusluokka alkaa olla selvillä. Samalla se avasi tutkittavaksi uudenkin tutkimusaiheen: venäläissotavangit Suomessa. Silloin Antti Laineen vuonna 1982 avaama keskustelu keskitysleireistä, Sanan 1979 avaama keskustelu juutalaisten ja muidenkin luovutuksista vaatii rinnalleen vielä sotavankien kohtelun perusteellisen tutkimisen.

Historioitsijat eivät voi päättää mistä julkisuudessa keskustellaan: nyt käsillä on kansakunnan moraali vaikeina aikoina. Näidenkin tosiasioiden tultua esiin, on päivän selvää, että sotaa ei käyty pelkästään "puhtain kilvin", kuten presidentillisellä arvovallalla muutamia vuosia sitten kansaa valistettiin.

Presidentti Ahtisaaren puheen kaltaiseen puhtaaksipesuun ei historiassa ole aihetta, vaikka on sitä suomalaisessakin historiankirjoituksessa aika ajoin harjoitettu, myös Elina Sanan, silloisen Elina Suomisen vuonna 1979 ilmestyneen teoksen (Kuolemanlaiva S/S Hohenhorn - juutalaispakolaisten kohtalo Suomessa) yhteydessä.

Lähtökohtana on pidettävä, että poliittisista syistä historioitsija ei saa vaieta: kuten Eric Hobsbawm on sanonut historiantutkijan tehtävänä on muistaa se minkä muut unohtavat. Itse lisään siihen, että unohtavat tahattomasti tai tahallaan.

Helsingissä 15.12. 2003

Jari Sedergren
päätoimittaja

ENNEN JA NYT

Historian tietosanomat